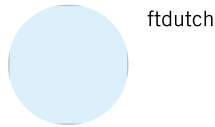

Reizen in Sri Lanka: toerisme

December 29, 2015

ftdutch

Sri Lanka heeft een fascinerende geschiedenis. De eerste geschreven vermelding van het eiland komt voor in het oude Indiase epos Ramayana, waarin wordt beschreven hoe de goddelijke beeldhouwer Lanka schiep voor de god van de rijkdom. Het eerste koninkrijk dat in de geschiedschrijving vermeld wordt, het koninkrijk Anuradhapura, ontstond in 380 v.Chr. Het boeddhisme bereikte het land rond 250 v.Chr. en is nog steeds de overheersende godsdienst, ook vandaag nog aanwezig in talrijke facetten van het leven in Sri Lanka. Ik bezocht het land onlangs opnieuw en was zoals altijd onder de indruk van de schoonheid, de bijzondere aandacht voor de natuur en de vriendelijke mensen. Ik raad reizigers aan om Sri Lanka te bezoeken. Het land heeft toeristen immers zoveel te bieden: een warm klimaat, uitgestrekte stranden en een interessant erfgoed met talrijke culturele bezienswaardigheden. Voor mijn team en mezelf was het niet gewoon een strand- en cultuurvakantie. Wij wilden tijdens onze rondreis in het land ook potentiële beleggingskansen ontdekken. In het eerste deel van deze blog verken ik het land, onderzoek ik de infrastructuur en praat ik met mensen ter plaatse – en in de lucht.

Naar Colombo en terug

Onze eerste stop was Colombo, de hoofdstad van Sri Lanka aan de kust. We verbleven er echter maar één nacht aangezien we de volgende ochtend met een éénmotorige Cessna naar Trincomalee zouden vliegen. Het was geen sinecure om het kleine vliegveldje naast de nieuwe internationale luchthaven te vinden – we zouden opstijgen vanaf een militair vliegveld verderop – maar na enkele paniekerige telefoontjes werden we in de juiste richting gewezen. Ik verwachtte dat de vlucht met het vliegtuigje behoorlijk spannend zou worden, maar de piloten ontweken de wolken en vlogen laag genoeg om ons een prachtige blik op het landschap te gunnen. We maakten een tussenlanding in Sigiriya om vier Spaanse toeristen te laten uitstappen, waarna we doorvlogen naar Trincomalee.

In Trincomalee merkten we een aantal strandresorts op voor low-budgetreizigers en lokale toeristen op bedrijfsuitjes. De toeristische mogelijkheden van dat deel van het land, met zijn lange stranden, waren volgens ons uitstekend. Hoewel Sri Lanka 21 miljoen inwoners telt, werd het in 2014 door een recordaantal van 1,5 miljoen toeristen bezocht,^[1] dus het toerisme vormt een belangrijke bron van inkomsten. Na geld dat door buitenlandse arbeiders naar het land wordt overgemaakt en de export van kleding, is het toerisme in Sri Lanka de op twee na belangrijkste deviezenbron.^[2]

Genieten van de lokale yoghurt met stroop in Sri Lanka.

De volgende dag begon onze autorit doorheen het land terug naar Colombo, zodat we de toestand van het wegennet konden bekijken. De weg was uitstekend: een snelweg met een effen wegdek en twee rijstroken. We trakteerden onszelf onderweg op ossenmelkyoghurt met stroop, een soort honing op basis van kokosnotensap (een plaatselijke specialiteit). Het was een mooi voorbeeld van de manier waarop mensen met een beperkt inkomen hun inkomsten uit landbouw aanvullen met een toeristisch extraatje. Toen we onze weg vervolgden, vertelde onze chauffeur ons dat de Bevrijdingstijgers van Tamil Eelam (LTTE) tijdens de oorlog waaraan uiteindelijk in 2009 een einde kwam, talrijke langs de weg geplaatste bommen op afstand tot ontploffing hadden gebracht om regeringstroepen te doden. We zagen huizen zonder dak die door het leger werden gebombardeerd omdat er LTTE waren aangetroffen. Onderweg zagen we ook grote cisternen die ten tijde van koningen uit vorige eeuwen waren aangelegd om uitgestrekte landbouwgebieden te irrigeren voor de verbouwing van suikerriet en rijst. In de stad Matale zagen we grote, weelderige huizen. In het midden van de stad stond een bijzonder fijn afgewerkte hindoetempel in een waaier van kleuren met honderden beelden. De stad had rijkdom vergaard door de handel in specerijen, voornamelijk kaneel. Hoewel de meeste inwoners van het land het boeddhistische geloof aanhangen, zijn er naast kleine groepjes christenen ook een aanzienlijk aantal hindoes en moslims.

De rit van Trincomalee naar Sigiriya duurde twee uur. Sigiriya ('leeuwenrots') is een prachtig oud paleis bovenop een massieve rots van zo'n 200 meter hoog in het midden van het land. Vooral de tuinen, die tot de oudste aangelegde tuinen ter wereld behoren, zijn het vermelden waard.

Volgens de legende koos koning Kasyapa de plek in 477 n.Chr. als zijn nieuwe hoofdstad en bouwde hij zijn paleis bovenop de rots. De rotswanden werden versierd met kleurrijke fresco's van danseressen en bovenop de rots werden reservoirs uitgehouwen om water op te vangen en op te slaan. Halverwege de rotswand bouwde hij een toegangspoort in de vorm van een enorme leeuw. Sigiriya wordt beschouwd als één van de best bewaarde voorbeelden van stadsplanning uit de oudheid en is de meest bezochte historische locatie in Sri Lanka. Naar verluidt vermoordde Kasyapa zijn vader en stootte hij zijn broer Mugalan, de rechtmatige erfgenaam, van de troon. Als voorbereiding op de onvermijdelijke terugkeer van zijn broer, bouwde Kasyapa het paleis op de - schijnbaar ondoordringbare - top van de rots. Maar tijdens het beslissende gevecht dat plaatsvond in de onderliggende vlakten, maakte de olifant van Kasyapa een bocht die zijn leger als een aftocht interpreteerde, en Kasyapa's leger liet hem alleen achter. Volgens de legende was hij te trots om zich over te geven, en pleegde hij zelfmoord door zich op zijn zwaard te storten.

Een bezoek aan de Gouden Tempel in Dambulla, Sri Lanka.

Het was een uur rijden van Sigiriya naar de boeddhagrotten van Dambulla (en de Gouden Tempel van Dambulla). Het was een belangrijke stop omdat die het belang van het boeddhisme in het land benadrukte, wat ook duidelijk bleek uit de talrijke pelgrims, gekleed in het wit en met bloemen in hun handen, die samen met ons 160 meter trappen beklommen om de grotten te bereiken en eer te betuigen aan de 153 boeddhabeeeldjes en de voortreffelijke schilderingen over het leven van Gautama Buddha.

Het volgende deel van onze reis, van Dambulla naar Kandy, de voormalige hoofdstad en na Colombo de grootste stad, nam ongeveer twee uur in beslag. Kandy is een hooggelegen stad in het midden van het land, en door film liefhebbers gekend als de plaats waar delen van de film *Indiana Jones and the Temple of Doom* uit 1984 zijn opgenomen. Maar daarnaast heeft de stad ook een interessante oude geschiedenis. De belangrijkste bezienswaardigheid en druk bezochte toeristische trekpleister is de Tempel van de Tand, één van de heiligste gebedsplaatsen van het boeddhisme. Tussen 1815 en 1948 was Kandy een Britse koloniale stad, en sporen van de Britse invloed zijn overal duidelijk waarneembaar, nog het meest in een grote kerk vlak naast het paleis waar de tand wordt bewaard. Ook was er in de stad een prachtig gebouw waar het Leger des Heils gehuisvest is. De stad was het laatste bolwerk van de laatste koning van Sri Lanka, en wist tot de jaren 1800 stand te houden tegen invasies door de Portugezen en de Nederlanders, tot ze in 1815 uiteindelijk door de Britten werd veroverd. Nadat we een kaartje hadden gekocht en onze schoenen hadden uitgedaan, bezochten we het Koninklijk Paleis en de indrukwekkende met goud en marmer beklede tempel binnen de vestingmuren. In de tempel zaten veel mensen op de grond, luisterend naar de gezangen en de gebeden van boeddhistische priesters. Aan de binnenkant van de tempel beelden lithografieën op de muren verschillende Britse koloniale gouverneurs uit die de tempel bezoeken en hun eer betonen aan boeddhistische monniken. Na ons bezoek aan de tempel merk ik onderweg naar het centrum van de stad een beeld op van een Singalese nationalist die een Sri Lankaanse vlag in de hoogte houdt en een Britse vlag over de vloer sleept, een monument voor de strijders tegen de Britse koloniale meesters.

Jaren geleden tijdens een eerder bezoek aan het land, was ik getuige van de indrukwekkende processies tijdens het 'Feest van de heilige tand', waarbij de tand van Boeddha op een rijkelijk versierde olifant in een grootse processie door de straten van de stad wordt gedragen, aangevoerd door traditionele dansers en percussie spelers. We brachten nu ook een uitgebreid bezoek aan het winkeldistrict, met onder andere een vrij nieuw winkelcentrum waar, in tegenstelling tot mijn eerdere bezoek aan het gebied, een rockband voorbijgangers entertainde.

Ons team verliet Kandy en volgde de westkust naar Negombo. De kwaliteit van de wegen was goed, maar er was veel verkeer. Negombo wordt 'Klein Rome' genoemd, omdat de meerderheid van de bevolking rooms-katholiek is, zoals blijkt uit de talrijke rooms-katholieke kerken. Veel kerken zijn gebouwd in de bijzonder sierlijke Portugese stijl, een weerspiegeling van de tijd toen de Portugezen de haven gebruikten voor de handel in kaneel. Vandaag is Negombo een badplaats met zo'n 120.000 inwoners, gunstig gelegen op een luttele 35 km ten noorden van Colombo en in de buurt van de internationale luchthaven. De lange zandstranden herbergen enkele mooie strandhotels en de drukke hoofdstraat wordt gesierd door de gebruikelijke sliert toeristische winkeltjes. We dineren in een van de strandhotels en vervolgen onze weg naar Colombo. We waren aangenaam verrast door de levendige gesprekken en de handel in Negombo — en zelfs de verkeersdrukte — voor ons een teken van groei en kansen in het hele land.

Vooraf milieubewuste toeristen zullen in Sri Lanka hun hart kunnen ophalen. Maithripala Sirisena, de president van het land, was vroeger minister van milieu en trekt zich de zaak persoonlijk aan. De jacht op wilde dieren is in Sri Lanka verboden, en het land telt een aantal natuurreervaten. Op onze reis door het centrum van het land, zagen we niet alleen een aantal vogelsoorten maar ook olifanten langs de weg. Olifanten die op zoek zijn naar voedsel kunnen aardig wat schade aanrichten aan velden en zelfs huizen. De mensen hebben echter respect voor deze majestueuze wezens, en dus worden ze niet gedood. Wel zijn bedrijven het doelwit geweest van campagnes tegen milieuovertredingen. We vernamen dat de fabriek van een frisdrankmultinational zijn activiteiten tijdelijk moest stopzetten wegens vermeende ongeoorloofde afvallozingspraktijken. Bepaalde bedrijven die in het land activiteiten willen ontplooien, kunnen ertegenop zien om aan bepaalde voorschriften te voldoen, en moeten zich wellicht aanpassen. Zo kunnen bepaalde projecten van ontwikkelaars bijvoorbeeld vertraging ondervinden als gevolg van milieueffectbeoordelingen.

Wij zijn van oordeel dat Sri Lanka vooral internationale toeristen moet blijven aantrekken, samen met grote wereldwijde merken in hotels, vrije tijd en ontspanning. Meer entertainment en geïntegreerde resorts zouden niet alleen milieubewuste toeristen en low-budgetreizigers kunnen aantrekken, maar ook grotere aantallen meer vermogende toeristen, vooral vanuit China en India.

In deel twee van mijn Sri Lanka-reis verken ik het politieke klimaat, en het klimaat voor potentiële beleggers.

De verklaringen, meningen en analyses van Mark Mobius zijn louter bedoeld ter informatie, zij mogen niet worden beschouwd als individueel beleggingsadvies of een aanbeveling om te beleggen in welke effecten dan ook of om welke beleggingsstrategie dan ook te gebruiken. Omdat de markt en de economie snel kunnen evolueren, gelden verklaringen, meningen en analyses op de datum van de publicatie en kunnen ze zonder kennisgeving worden gewijzigd. Dit document is niet bedoeld als een volledige analyse van elk belangrijk feit over een land, regio, markt, sector, belegging of strategie.

Belangrijke juridische informatie

Alle beleggingen gaan met risico's gepaard, waaronder een mogelijk verlies van het ingelegde kapitaal. Beleggingen in buitenlandse effecten houden speciale risico's in, zoals wisselkoersschommelingen, een onstabiel economisch klimaat en politieke ontwikkelingen. Beleggingen in landen met een opkomende markt, waar frontiersmarkten een subset van vormen, gaan gepaard met grotere risico's die verband houden met dezelfde factoren, boven op de risico's die verbonden zijn aan hun relatief geringe omvang, de lagere liquiditeit en het gebrek aan een gevestigd wettelijk, politiek, zakelijk en sociaal kader om effectenmarkten te ondersteunen. Omdat deze kaders doorgaans nog minder ontwikkeld zijn op de frontiersmarkten, en gelet op diverse factoren zoals het hogere risico van extreme koersvolatiliteit, illiquiditeit, handelsbarrières en deviezencontroles, gelden de risico's van de opkomende markten nog sterker voor frontiersmarkten.

[1] Bron: Sri Lanka Tourism Development Authority, gegevens van 2014.

[2] Ibid.